

Sygn. akt III SK 2/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 sierpnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Iwulski (przewodniczący)

SSN Dawid Miąsik (sprawozdawca)

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z powództwa E. – O. S.A. w G.
przeciwko Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki
o nałożenie kary pieniężnej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 18 sierpnia 2015 r.,
skargi kasacyjnej strony powodowej od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 3 czerwca 2014 r.,

1. uchyla zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego oraz zmienia poprzedzający go wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia 20 marca 2013 r., sygn. akt [...] w ten sposób, że uchyla decyzję Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki z dnia 17 czerwca 2011 r.,

2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1470 zł (tysiąc czterysta siedemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu opłat i kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu przed Sądami obu instancji i w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Regulacji Energetyki (Prezes Urzędu) decyzją z 17 czerwca 2011 r. wymierzył E.-O. S.A. w G. (powód) karę pieniężną w wysokości 300.000 zł w związku z ujawnionym w prowadzonej działalności naruszeniem warunku koncesji. Naruszenie to polegało na uchybieniu obowiązkowi określonemu w art. 5 ust. 5 Prawa energetycznego, tj. nieprzedstawieniu odbiorcom projektów wprowadzenia zmian w zawartych umowach ze względu na likwidację z dniem 1 stycznia 2011 r. grup taryfowych G11e, G12e i G12p.

Powód zaskarżył decyzję odwołaniem, które Sąd Okręgowy w W. oddalił wyrokiem z 20 marca 2013 r.

Sąd Okręgowy uwzględnił, że decyzją z 18 grudnia 2009 r. Prezes Urzędu zatwierdził taryfę dla energii elektrycznej na 2010 r. dla odbiorców w grupach taryfowych G. Zgodnie z treścią taryfy, grupy te obowiązywały do grudnia 2010 r. W trakcie postępowania o zatwierdzenie kolejnej taryfy, która ostatecznie została wprowadzona do stosowania z dniem 1 stycznia 2011 r. powód zaproponował dodatkowe punkty taryfy, dotyczące przyporządkowywania odbiorców rozliczanych do tej pory według taryf G11e, G12e oraz G11p do nowych taryf. Propozycja nie została zaakceptowana przez Prezesa Urzędu, ponieważ proponowane zmiany w przypadku nieprzedstawienia przez przedsiębiorstwo obrotu odbiorcom projektów zmian umów lub niewypowiedzenia umów przez odbiorców skutkowałyby automatycznym przejściem odbiorców do nowych taryf, przy czym dla większości odbiorców z grupy G12p byłoby to niekorzystne.

Sąd Okręgowy uznał, że mimo trwającego procesu zatwierdzania nowej taryfy, w trakcie obowiązywania poprzedniej taryfy powód nie poinformował odbiorców o konieczności dokonania wyboru nowej grupy taryfowej i nie przedstawił odbiorcom projektów wprowadzenia zmian w zawartych umowach. Zgodnie z warunkiem 2.1.1 koncesji powód jest zobowiązany do wykonywania działalności objętej koncesją na zasadach określonych w ustawie Prawo energetyczne i wydanych na jego podstawie przepisach wykonawczych. Powód uchybił temu obowiązkowi w świetle zgromadzonego materiału dowodowego, gdyż nie przedstawił odbiorcom projektów wprowadzenia zmian w zawartych umowach ze względu na likwidację z dniem 1 stycznia 2011 r. grup taryfowych.

Zgodnie z art. 5 ust. 2 pkt 1 Prawa energetycznego w umowie powinna znaleźć się informacja o grupie taryfowej. Zmian grupy taryfowej stanowi zmianę umowy. Zmieniając grupę taryfową przedsiębiorstwo energetyczne ma obowiązek powiadomienia odbiorców z odpowiednim wyprzedzeniem o planowanych zmianach. Zmiana grupy taryfowej jest samodzielną decyzją przedsiębiorstwa i nie podlega zatwierdzeniu przez Prezesa Urzędu. Wydając decyzję o zatwierdzeniu taryfy, Prezes Urzędu bada jedynie zasadność stawek opłat. Nawet gdyby stawki nie zostały zatwierdzone, to decyzja ta nie miałaby wpływu na likwidację grup taryfowych i wprowadzenie w ich miejsce nowych. Okoliczność zmiany grup taryfowych była zaś zapowiedziana w taryfie na 2010 r. W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy przyjął, że powód naruszył warunki koncesji, a jednocześnie dopuścił się działania lekceważącego dla konsumentów. W tej sytuacji Prezes Urzędu był zobligowany do wymierzenia powodowi kary pieniężnej na podstawie art. 56 ust. 1 pkt 12 Prawa energetycznego. Wymierzając karę organ uwzględnił prawidłowo stopień szkodliwości czynu, zawinienie powoda, możliwości finansowe oraz dotychczasowe zachowanie. Kara na poziomie 0,005% przychodu została uznana za niewysoką. Naruszenie warunków koncesji dotyczyło 263 osób i było dwukrotne. Wymierzona kara spełnia funkcję prewencyjną i represyjną.

Powód zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w W. apelacją w całości.

Sąd Apelacyjny wyrokiem z 3 czerwca 2014 r., oddalił apelację powoda.

Sąd drugiej instancji nie podzielił zarzutu naruszenia art. 56 ust. 1 pkt 12 Prawa energetycznego. Zdaniem Sądu powód prowadząc działalność koncesjonowaną ma obowiązek prowadzić ją zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami. Naruszenie przepisów prawa energetycznego oraz wydanych na jego podstawie przepisów wykonawczych stanowi naruszenie warunków koncesji. Naruszenie warunków koncesji może skutkować wymierzeniem kary pieniężnej na podstawie art. 56 ust. 1 pkt 12 Prawa energetycznego.

Powód zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną w całości i wniósł o jego uchylenie oraz orzeczenie co do istoty sprawy przez zmianę wyroku Sadu pierwszej instancji i uchylenie decyzji Prezesa Urzędu z 17 czerwca 2011 r. oraz zasądzenie od pozwanego kosztów procesu za I i II instancję oraz kosztów

postępowania kasacyjnego. Zaskarżonemu wyrokowi powód zarzucił naruszenie art. 56 ust. 1 pkt 12 Prawa energetycznego.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Skarga kasacyjna powoda okazała się uzasadniona.

Powód został ukarany karą pieniężną wymierzoną na podstawie art. 56 ust. 1 pkt 12 Prawa energetycznego, zgodnie z którym karze pieniężnej podlega ten, kto nie przestrzega obowiązków wynikających z koncesji. Podstawę nałożenia kary pieniężnej stanowiło naruszenie warunku 2.1.1. koncesji, zgodnie z którym powód jest „zobowiązany do wykonywania działalności objętej koncesją na zasadach określonych w ustawie Prawo energetyczne i wydanych na jego podstawie przepisach wykonawczych”. Prezes Urzędu i sądy obu instancji przyjęły, że zachowaniem sankcjonowanym na podstawie art. 56 ust. 1 pkt 12 Prawa energetycznego w związku z warunkiem 2.1.1. koncesji jest uchybienie przez powoda obowiązkowi, o którym mowa w art. 5 ust. 5 Prawa energetycznego.

Sąd Najwyższy nie podziela takiej kwalifikacji prawnej zachowania powoda objętego niniejszym postępowaniem. Przypomnieć należy, że Sąd Najwyższy wypowiedział się już w przedmiocie wykładni i zakresu zastosowania art. 56 ust. 1 pkt 12 Prawa energetycznego. W wyroku z 6 października 2011 r., III SK 18/11 Sąd Najwyższy uznał za zasadny jest zarzut naruszenia art. 56 ust. 1 pkt 12 Prawa energetycznego przez jego zastosowanie do zachowania przedsiębiorstwa energetycznego polegającego na przekroczeniu terminów wydania warunków technicznych oraz nie dochowaniu należytej staranności przy opracowywaniu projektów warunków przyłączenia kierowanych do uzgodnienia. Zachowanie to Prezes Urzędu i sądy obu instancji zakwalifikowały jako naruszenie art. 56 ust. 1 pkt 12 Prawa energetycznego w związku z warunkiem 2.1.1 koncesji w związku z § 9 ust. 3 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 4 maja 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemu elektroenergetycznego (Dz.U. Nr 93, poz. 623 ze zm.). Uwzględniając zarzut naruszenia art. 56 ust. 1 pkt 12 Prawa energetycznego w tamtej sprawie Sąd Najwyższy podkreślił, że wykładnia tego przepisu nie może prowadzić do uczynienia z art. 56 ust. 1 pkt 12 Prawa

energetycznego przepisu uprawniającego do nakładania kar pieniężnych za dowolne uchybienie jakimkolwiek przepisowi prawa (skoro każda koncesja wydawana przez Prezesa Urzędu zawiera warunek zobowiązujący koncesjonariusza do przestrzegania przepisów prawa). Tymczasem przepis art. 56 ust. 1 pkt 12 Prawa energetycznego uznaje za czyn podlegający karze pieniężnej zachowanie przedsiębiorstwa energetycznego polegające na nieprzestrzeganiu przez koncesjonariusza obowiązków wynikających z koncesji. Jak wyjaśniono w wyroku w sprawie III SK 18/11 czasownik „wynikać” oznacza, że „coś wypływa jako wniosek (konkluzja) z czegoś innego”. W konsekwencji skoro podstawę do nałożenia kary pieniężnej z art. 56 ust. 1 pkt 12 Prawa energetycznego stanowi nieprzestrzeganie obowiązków, które wynikają z koncesji, to decyzja o jej udzieleniu musi być autonomicznym źródłem przedmiotowych obowiązków. Natomiast nie można traktować jako wynikającego z koncesji obowiązku, którego bezpośrednim źródłem jest przepis obowiązującego prawa, określający dany obowiązek w sposób umożliwiający jego bezpośrednią realizację bez potrzeby dodatkowej konkretyzacji. Obowiązek taki nie wypływa z samej koncesji, lecz z przepisu ustawy lub aktu wykonawczego, odnoszącego się do działalności koncesjonowanej.

Podkreślić należy, że wąska wykładnia językowa art. 56 ust. 1 pkt 12 Prawa energetycznego znajduje dodatkowe potwierdzenie w wykładni systemowej i funkcjonalnej tego przepisu. Przepis art. 56 ust. 1 pkt 12 Prawa energetycznego jest tylko jednym z wielu przepisów Prawa energetycznego określających podstawowe elementy różnych czynów podlegających karze pieniężnej nakładanej przez Prezesa Urzędu. Wszystkie te przepisy, zawarte w art. 56 ust. 1 Prawa energetycznego, interpretowane były tak, jak uczynił to w niniejszej sprawie i w jej okolicznościach faktycznych Sąd Apelacyjny, gdyż każde z tych zachowań można byłoby kwalifikować jako „nieprzestrzeganie obowiązków wynikających z koncesji”, której postanowienia zobowiązują koncesjonariusza do respektowania przepisów Prawa energetycznego, bądź innych przepisów prawa obowiązujących w porządku prawnym Rzeczypospolitej.

Sąd Najwyższy w obecnym składzie w pełni podziela powyższą wykładnię art. 56 ust. 1 pkt 12 Prawa energetycznego, potwierdzoną dodatkowo w wyrokach

Sądu Najwyższego z 19 listopada 2014 r., III SK 82/13 oraz z 28 stycznia 2015 r., III SK 29/14.

Mając powyższe na względzie należało, na podstawie art. 398¹⁶ k.p.c. oraz art. 479⁵³ § 2 k.p.c. uchylić zaskarżony wyrok oraz zmienić poprzedzający go wyrok Sądu Okręgowego i orzec jak w sentencji.

O kosztach postępowania orzeczono opierając się na treści art. 108 § 1 k.p.c. i art. 98 § 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c., art. 32 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz § 12 ust. 4 w związku z § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.